

Womhaj Bóh!

Cižklo 15.
15. hapr.

Četnik 4.
1894.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ƚo łóždu ƚobotu w Smolerjez knihicziščezetni w Budyschinje a ƚu tam dostacž sa šchtwórtlětnu pšchedplatu 40 np.

Njedzela Jubilate.

Jan. 16, 16—23. Po malej khwili! To bė wuczobnikam najprjedy hórke a czežke ƚłowo. Srudny sa-pocžatk Snjesomych czerpjenjow pšchimny jich tak jara, ƚo sa krašny łónz žaneje myšle wjazy njemėjachu.

A ty, luby kšesecziانو, kał je s tobu? Njeje tole „po malej khwili“ tež sa tebję hórke? Njerėczi to ƚłowo wo tym, ƚo wschitke twoje dny ƚu nimo jało tkałzowy cžłónt, jało lecžaza łóžž, jało mróczel? Kał sachodna wėz je wschėch ludzi sbože, nadžija a czešč! A hdy jenož to nutskowne žiwjenje, žiwjenje w Boshy njeby tež tak sachodne było, stajne pšchemėnjenje dobrych pšchedewšacžow a słeho šđerženja, horzeho pohnuća a šymneho šapomnjenja, wėry a dwėlowanja, šrudoby a lohłomyšłnosće, ƚłónza a wichora, roščenje a šwjadnjenje. Ale wuczobnižy rošpomniču s najmjeńšcha, šchtož bė jim czežke a hórke, w wutrobje, a prjedy hacž ƚo šthroblichu, ƚo jeho woprašćecž, bė tón Snjes hotowy, jim wotmolwicž.

Wón drje jim hiščće wjele jašnišcho šrudobu a žałosć wėščęzi. A to tež trjechišč, jało bu nawoženja jim wšaty, a najwjėšcha hórkosć bė pšchi tym wystažę šašmjecze njepšćeczelow: Nėtk je žyle nimo s nim, hdyž wón leži, dha njedyrbi wón wjazy stancž. Tajke cžakny njepobrachuja w žanym kšesecziانštim žiwjenju, hdyž kšesecziانjo plakaja a wrėščęza na ƚwój hrėch a na ƚwoju błudnosć, abo na to, ƚo staj jim Snjesowy napohlad a jeho hnada wšataj, ƚo nicžo wjazy wot njeho njerodža a hłóš jeho lubosće wjazy ƚłyšćecž njemóža. A kał ƚo potom

šwėt wješeli a ƚo šmėje. Ale troščt njewuwoštanje. A to ƚłowo: po malej khwili budže jim potom wošebje ƚłódkę a štroščtne. Njetrajesche dołho, dha buču pobiczi wuczobnižy sažo troščtowani pšćes horjestanjeneho a jeho wutrobny wošćewjazy: Mėr budž s wami! A runje jeho šmjercž a jeho czerpjenje buschtej sa nich žórko teho sboža; jich bolosće bėchu porodne bolosće noweho cžłowjeka.

A tak ma ƚo pola wschėch, kiž ƚo khtunje k Jesušeji wobrocžęja, abo hdyž ƚu jeho wopusćęzili, se šrudnej wutrobu ƚo k njemu wróćęja. To je potom bójška šrudoba; ta pak nacžini šbóžnosćęzi želenje, wo kotrež nikomu žel njeje. W wėcžnym žiwjenju pak njebudžemy ƚo sa nicžo wjazy džałowacž a khwalicž, dnyli sa czerpjenja a tyščnosćę tuteho cžaka. Nusa wuczi prošćęž, špytowanje na ƚłowo kėžžbowacž. Kał rucže móže ƚo hižo pokutna lubosć do wješela wėry pšćewobrocžicž, ƚo ƚo cžłowjek pod ƚylami šmėje, a kał budža na parlaty ch wrotach njebjeskeho Žiona ƚo wschitke ƚylly do parlow pšćewobrocžicž.

Ale derje, to ƚłowo „po malej khwili“ je jenož date sa tule mału semju, sa tónle krotki cžak. Džałowano Bohu, džen pšćindže, hdyž ƚo wjazy njekłyšchi. Šłowo „po malej khwili“ ƚo potom wjazy njesašlyšchi, hdyž budže tyžaz lėt kaž jedny džen, hdyž žane pšćemėnjenje wjazy njebudže bjes šwėtkom a cžėmnosćęzu, wėru a dwėlowanjom, wješelom a bolosćęzu, ale jenož hiščće wutrobne wješele, trajaze wješele, dołonjane wješele a se šbóžnym šacžucžom napjelnyeny ert nima wo nicžo wjazy šćoržicž a

niczo wjazy přecz, wo niczo wjazy sdychowacz a šo prasheczy.
„Bo malej khwili“. Samjen. — pff.

Rhosheczer i Delan

abo

Sak je něšto i Božej pomozu do rjaneho samoženja pschischof.

(Pofraczowanje.)

Ta holczka dale žannych słowow njeczinjese, ale praji jemu swjebelena na wscho to: „Sechzył mi ty tole sczinicz? to byto wot tebe duschnje.“

Ma to jemu wona šwoje brēmjo wupoda, wón pak jo spody šwojich rhosheczow pschethowa, so žana koczka niczo wo nich njewupytny.

„Dyrbju czi ja pomhacz twoju karu wot sady sa tobu šuhacz abo ju i tobu šobu sa wojo czahnycz?“ šo jeho ta holczka woprascha, kaž byto šo šamo rošymiko, so dyrbi wona tež něšto czinicz a jemu pošlužicz.

„Štož šo czi radšcho sechze“, jej Jan na to wotmolwi: „Šo prawom wschaf žaneho pomoznika njepotriebam, twojich porczrijow dla mi moja kara niczo czejšcho njepóndže.“

Š wopředka jemu ta holczka khwilu wot sady pomhase tu karu do předka šuhacz, ale došho njetrajesche, bě wona pódla njeho pschi šamym woju. „Mi šo šda“, wona praji, „šo šo ta kara sa wojo lěpje czehnje.“ Takle wona khětsje šobu czehnjesche, kaž móžesch šebi myšlicz, mějesche pak pschi wschēm šahanju došč dycha, šebi i nim dale něšto wupowjedacz a jemu wscho dopowjedacz, šchož jej hłowu a wutrobu czejšku czinjese. Takle bēšchtaj na jene dobo horka na šopole, Jan njewjedžese, i wotkal bē pschischof, so bē wscho tak rucze horu horje šcho, ta dčha aleja bē šo jemu tón krocž junu krotšcha šesda.

Kaž bēšchtaj šebi bjes šobu wotrczajoj, wosta ta holczka horka na šopole khwilu stejo, Jan pak czehnjesche se šwojimi rhosheczemi bje wscheho haczenja do města. Bóršy wona sa nim pschindže, Jan wuczeže jej jejne brēmjo se šwojeje kary a dofelž bēchu ludžo hižo na njeho czakali, rošpšcheda bóršy šwoje rhoshecza a mějesche šwoju nusu i ludžimi, so kóždy šwoje požadane došta.

Takle bēšchtaj Jan a ta holczka róno a jeju šnajomstwa bu šašo na jene dobo tónž. To jeho trochu šamjersny, ale wón šebi dale sa tym njemyšlesche, šebi tež tuteje wězy dla wutrobu czejšku njescžini. Wona bē trochu šcheroška, ramjenjata holza i toštyhm woblicžom. Šejna najwjetscha rjanoscž bē, so mějesche pětnu šwěrnmu wutrobu a so bē tajša prawa pilna do džěla, ale tajšele něšto někomu kóždy se šameju woczow njewupytnje, něštožkuliz wschaf tež na něčo tajšele wjele njedawa.

Alle šobotu sa tydžen, jako Jan šašo šwoju karu horu horje czehnjesche, šesda šo jemu jeho kara njemalo czejška. Wón šebi mjelcžo praji: „Nišdy šebi njebudžich pomyšlit, kaž wjele to wuczini, hdyž staj dwaj do kary šapschehnjenej, hacž hdyž dyrbi šebi ju jedyn šam czahnycz. Šacž tež to tam wona dženska šašo budže? praji šebi dale, jako bē šoro š Bórczjanskim polam pschischof. Šady chzył jej šašo jejne brēmjo wotwšacz, jeli chzyła mi wona pomhacz karu czahnycz. Nišdže takle horu horje njendže, kaž jowle wot Bórka do města.“ A hlaj ta holczka tam šašo pschi puczju šedžo na njeho czakasche, ale dženska šo jej niž kuska płakacz njehasche.

„Chžesch mi džens šašo něšto šobu na karu dacž?“ šo ju wón woprascha, a pschi wschēm praschenju bē jemu, kaž sechzyła jeho kara šama dale jěcz, so ju šoro wjazy šaczahnycz njetrajesche.

„Šamo wo tole wschaf mi dženska czinicz njebē, so šym tu khwilu pošedžala“, wona praji, „ně, dženska budžich pschischof, budžich mēla niczo do města njedonjescz, dofelž šo czi džens tydženja nejšym mohla sa wscho podžafowacz ani šo cze woprashecž, šcho šym czi sa wschu twoju próžu winojta wostała.“

„Šcho mi tu tola bledžich? winojta byla mi ty něšto wostała? sa czo tež to? — to byle mi kušy!“ jej Jan wotmolwi, „wschaf šy mi pomhala czahnycz kaž podšobnik. Wschaf šo cze tež praschal nejšym, šcho dyrbjał tebi sa to šaplacžicz.“

Kaž byto šo šamo rošymiko, donješe ta holczka šwoje brēmjo na karu, Jan pak jo tam do rhosheczow pschethowa, a ta holza štupi šo pornjo njemu š woju. Wona praji: „Ša hižo bēch khětru khwilu wot doma, duž šo dužy na to dopomnich, so byto lěpje, hdy budžich šebi šchrył šobu pschindžela a jón wosej pschi-

wšasaka, takle budžishe šo namaj lěpje czahnylo. Druhi krocž doma na njón šabyčz njesechzu. Takle nětk wobaj tu karu horu horje czehnjeschtaj. Tule šobotu popoldnju pak tež wobaj tak daloko hromadže dužy domoj czehnjeschtaj, doniz šo jeju puczej njedžělischtaj. Šolizaj pschi žyhelneczich wrotach pak jeju ženje hromadže njewuhladny.

Hižo něotre njedžele bē mēla Janowa macž šwoje wješele nad šwojim šynom. „Wón je mi nětkle wšchón hinaschi, dychli hewaf; sa žyly dženi šebi tón něšto špěwje abo šebi šifoli, a šo tež wupyšchi, so je wješele na njeho hladacz. Njedawno je šebi daš i dobreho płatu nowy pješit šeschicz. Ma njeho šo šoro hlada, hdyž ma jón na žiwoczje, kaž na knježeho šchošarja. To wschaf jemu wscho i wutrobu popšheju, dofelž je pscheczimo mi tajšile dobry. Bóh luby šnjese jemu wschu jeho luboscž šaplacz, ja šama to njesamóžu, dofelž sa njeho dale niczo czinicz njemóžu, dychli šo modlicž. Wschaf šebi wón wschē šwoje pjenjesh do pschi njesatyka, ale šebi šwoje pjenjesh duschnje khowa. Mi je wěste, so wón, jeli jemu Bóh luby šnjese žiwjenje šdžerži a jeho dale takle požohnuje, tak daloko pschindže, so budže šebi junu móž šwoju krumiczku džeržecz. (Šo chzył šebi něhdže kšycžku kupicz, wo tym je mi hižo powjedał.) Alle ja drje to docžafacz njebudu, wschaf tež na tym tak njewišam a šebi njemyšlu, so dyrbjało šo jemu wscho to poradžicz.

„Macži“, praji junu Jan, „ja njewēm, i cžim to pschindže, so mi ta moja kara pócžnje czežo a czežo hicz, hacž je mi ta kara czejšcha abo ja šlabšchi, hižo sa něotre šoboty šoro wjazy i nej na horu horje njemóžu, hdyž do města jedu.“

„To chzy czi wěricž“, wona wotmolwi, „pola Bórka wschaf czi šatraschnu horu horje dže. Alle psche czo šebi tola špochi tak wjele rhosheczow na twoju karu nakladžesch. Mi je šo hižo husto sa tebe poštyšakalo, kaž šo czi pónđže, hdyž budžesch šestarieny. Nakladž šebi tola mandl abo pošdra mjenje na twoju karu, takle czi twoja kara šterje do předka pónđže.“

(Pofraczowanje.)

Ješus a człowjetoje.

VI.

Evangelijon a žony.

(Pofraczowanje.)

4. Mužojajo, cžescžcže žony!

Šo wschitkim tym, šchož je šo prajiko, móhli šebi myšlicž, so nusne njeje, w našchim džewjatnathym lěštotetku hišcže předomacz: Mužojajo, cžescžcže žony! Tam wschaf, hdyž šchryštubowny duch bydli, šo tež žonje jejna cžescž dostawa. Alle Bohu žel njeknježi to wjazy wschudžom bjes ludami, šchož šo šchescžjanskje waschnje mjenuje. Wny šym hižo přjedy widželi, kaž pohan našcheho czaka, runjež bēšche šchcženy, runje kaž štari pohanjo wo žonje šudžesche. Wny pak pošnajemy, so człowjestwo, kaž daloko šo wot šchryštuboweho ducha wodžicz njeda, žonu pak pschewyšoko pošbēhuje, pak ju šazpowa. Mužojajo ju pošbēhuja dla jejneje czělnej rjanoscže, po tajkim, hdyž je młoda a rjana; a jenož tak došho, kaž tajka je. Ta žona, nad kotrež šmēškotanju, kaž došho w młodoštnej rjanoscže kčžesche, šo mužojajo swjebelachu — ta šama žona, kotraž bu jejneje czělnej rjanoscže dla tak jara wušbēhowana, malo wobtedžbowanja namaka, hdyž je pschecžčela.

Šašostna wěz je, hdyž mužow šchyschisch štare holzy wušmēchowacz, dofelž šu hrošne. Šola najwjazy mužow, hdyž šu bjes šobu, šo jara husto jeno wo šwonkownych wošebnosczach žonow powjeda. To je šrudžaze. A tak je šrudna wěz, so w tyšozach powjedancžtom, kotrež našch lud cžita, žona šo jenož po šwonkownej rjanoscži wazi. A na džiwadle hinał njeje. Ach, najrjensche šlowo našcheje rěcže „luboscž“, šo do blóta šameje žadoščžiwoscže czehnje.

O wy mužojajo, cžescžcže žony! Njesabudžcže ženje, so bēšche wascha macž tež holza a so wschitka haniba, kotruž se šlowom abo se štutkom žanej holzy nacžinicže, tón šchtant trjechi, kotremuž wascha macž, kotraž wani žiwjenje da, pschisčuschesche. Mužo, cžescž w žonje nejšmjertnu dušchu; cžescž w žonje, njedžiwajo na to, hacž je rjana abo hrošna, šobuherbowku teho šameho njebjesheho šlubjenja; cžescž w nej džěcžo Bože! Šladaj šo, so psches pschewulke wušbēhowanje czělnej rjanoscže žonje šnutštownje njesešchodžisch! Cžescž šnutštowneho człowjeka, hdyž je tež šwonkownje njerjany, hewaf pscheczimo luboscži a prawdoščži hrěschisch. — W tym šo jara wjele šhrěchi. A wjele žónškich, w kotrychž najlěpsche jadro drěma, šnutštownje njewutworjenych wostanje, haj ičh

wutroba stwjerdnje, dofelž jich dla czelneje njerjanošće wšchudžom wotstorkuja. Wona je srudna wěz, so so muž po swojich duchownych darach w žiwjenju waži, žona pať i wjetšcha po czelnych wošebnoščach.

Tu móhlo so hišće wjele prajić — wošebje teho dla, so žona pšched sakonjom stata, kiž chze kšesczjianski być, hišće k swojemu prawu pšchisćla njeje. Sa mam w myšli nasche sakonje wo sjawnym kurwarštwje. To je so tyžaz krócž dopokasało, so so žoniny hrěch w tym nastupanju i žyle hinaschej měru měri, hačž mužowj. So w tym k njesbožu žony wulka njerunošč wobšteji a so so pšches to žyly žonjazy ród hani a so wjele žónstich tať do blóta njehornošće pšchindže — žadyn sprawnj muž přecž nje móže. Sakonje so so wot mužow sczinile. Sa mam tu myšl, so so we wulkim a žylym mužoj kšmanišchi sakonje sestajecž. A na tym poli, wo kotrymž rěčimj, dyrbi jať tež žony swoje słowo prajić šwěcž.

(Potracžowanje.)

Jesušowy kšich je mój kralowski wopon.

(Potracžowanje.)

Šdžž so fastarstu přeni kšesczjienjo na hařach setkach, postrowichu so se šwiatym kšichom a hdyž so dželachu, czinjachu teho runja. Šdžž so modlachu, njeposbėhowachu wjazž swojej ruzž horje, kať bėšche přjedy waschnje byto, ale sanknychu je po podobnošči šwjateho kšicha hromadže, kať my hišće dženknišchi dženi czinimj — i krótki, šchtožkuliz bychu czinili, woni se šwiatym kšichom czinjachu. Katholizy to i wulkej pšchiwěru sa nimi czinja a to teho dla, dofelž tajtemu kšichowanju wošebitu mój pšchipiřuju. My pať je wobřhowamj bje wšcheho nusowanja i kšesczjianskej šwobodu a czinimj je i tšjoch saměrom, i přenja, so by nam šwiaty kšich dopomnjenje byť na to, šchtož je so sa nař na kšichu stało, hdyž je Křhřtuř nasche hrěchi šam woprowať na šwojim czěle na drjewje; i druha, so bychmy i tym šjewili, so so my k žanemu druhemu hačž jeno k temu kšichowanemu Jesuřej njeošnajemj, kať je přeni kšesczjienjo czinjachu a so pšches to wot šařaklych židow a pohanow rošdželichu; i tšecža so šnamjo kšicha pšchi šwjatej kšchczenizž, pšchi šwiatym wotkasanju, pšchi wodawanju hrěchow, pšchi wěrowanjach a domjazžych žohnowanjach, na klětzž a pšched wotkarjom trjeba k wošnamjenjenju, so my wšchitko žohnowanje jenicžž pšches kšich Křhřtuřowy dostanjemj. Pšchetož jať poklecže da so wón na kšich powiřnyčž, so by žohnowanje na nař pšchisćlo. —

Duž, luba wutroba, tuteje pšchicžiny dla móžesč tež kšich w twojim duchownym woponje mēcž a se šwiatym Pawoľom prajicž: „Dha wšchať budž daloko wote mnje, so kšwalicž, kšiba kšicha nascheho Kņjesa Jesom Křhřta“ a hdyž móžesč k temu pšchistajicž: „pšches kotryž mi tón šwět kšichowanj je a ja temu šwětej“ — budže tebi jaťne to tšecže na twojim woponje, kotryž je šemsta kula, pšches kotryž czorny kšich dže.

Jako Hendrich i pšchimjenom „law“, wójwoda w Bajerškej, i druhimi němštimi wjetřami pšchecžimo naschim pohanštim šerbskim wótžam do wójny czehnjěsche, so by jich k kšesczjianskej wěre wobrocžil, dachu šebi wjazž na šwoju drařtu šwětnu kulu i kšichom wošnamjenicž, so bychu i tym šjewili, so je kšichowanj Jesuř knjes žyřeho šwěta. Toľe pať nam šwětna kula i kšichom njeowošnamjeni, wjele bóle to, so dyrbi šwět pšches teho kšichowaneho Jesuřa kšesczjianej kšichowanj być, kať wón temu šwětej. Šswět so w tej myšli jať stwóřba wobhladač njeřmě, ale to ške byče je šwět, teho dla praji Jan: „Šswět leži w šym, teho dla njeřměmy šwět lubo mēcž, ani to, šchtož na šwěcže je, pšchetož wšchitko, šchtož na šwěcže je, je teho czěla žadošč, tych woczow žadošč a horde žiwjenje“ (1 Jan 2, 15). Tajke šwětně wězž, kajkežkuliz mjeno maju, hačž so rjane, krařne abo lubošne, so sprawnemu kšesczjianej kšichowane, wón je jať njeřódne šazpiva. Kať ma so kšichowanj człowjeť sa poklecže, so so rad na njeho njeohlada, tať tež kšesczjijan šazpiva šwětnu hordošč a šamopaščnošč so na nju njeohlada. Njech so tež džecži šwěta wšchitko kšwala a so na wšchelakich lóšchtach šwjeřeluja, kšesczjijan teho kěžbu nima, ale ma jo se šwiatym Pawoľom sa njerad. Kať so něchťo šchibjeņžy boji, jať kruteho czwilowanja a kšostanja, tať boji so pobožna wutroba šwěta a jeho lóšchtow a žadoščow, dofelž berje wě, so wěczna czwila na nje scžěhuje. Kať pobožny kšesczjijan šwět wobhladuje, tať wobhladuje jeho tež šwět a ma jeho sa kšichowaneho, sa hrošnošč, kiž njeje hódny, so jeho šemja njeře, kať šwiaty Pawoľ šam wo šebi praji: „My šmy štajnje

na šwěcže to, šchtož so wumjecže a wotruha pšched wšchitkimi ludžimi“ (1 Kor. 4, 13). Šlaj, luba wutroba, to chze šjewicž ta kula, pšches kotryž czorny kšich dže a to stawa so wšchitko Křhřtuřa dla, kať tež japošchtoľ pšchicžinu pšchistaji a praji: pšches kotrehož, mjenujžy pšches Křhřtuřa, mi tón šwět kšichowanj je. To šebi pomjatkuj, pšchetož někotry drje so hněwa na šwětnu šamopaščnošč to pať dla šwětnych wjeřelow wjazž wužiwacž nje móže. Šdžž je njeošczimj kšelich žadoščow do dna wupřóšniť, hdyž wopikž wjazž šchlofač nje móže, dofelž to jeho žoľd wjazž njeřnjeře, potom so tajžy posbėhuja, kať by jim šwětně žiwjenje napšchecžiwne byto — to pať je hejchlerštwow. Šchtož pať šwojeho Jesuřa šprawnje lubuje, temu so šwěta njecha, hdyž tež najšlóbščo šlóbži, hdyž matej tež czělo a krej wulke žadanje — to pať stanje so Křhřtuřa dla.

Něť pať, luba duřcha, temu rjanemu kralowštemu woponej daj šebi tež wazněmu być, nje daj šebi jón do knihow abo na scžěnu wotřnamjenicž, nje daj šebi jón do woržla abo kamjenja wudypacž, ale šacžišćež šebi jón do wutroby, scžin šebi jón sa šngl na šwoju wutrobu a praj pšchego i Pawoľom: „Dha wšchať budž daloko wote mnje, so kšwalicž, kšiba teho kšicha nascheho Kņjesa Jesom Křhřta, pšches kotryž mi šwět kšichowanj je a ja šwětej.“ Njech so druřy kšwala i czimž chzedža, wone jim nicžo pomhačž njebudže. Njewěřch, šchto Bóh tón Kņjes šam praji? Šer. 9, 23. 24: „Mudry so njeřhwal šwojeje mudrošče, a šylny so njeřhwal šwojeje šylnošće a bohaty so njeřhwal šwojeho bohastwa; ale šchtož so kšwalicž chze, tón kšwal so teho, so mje wě a šnaje, so ja tón Kņjes šym, kiž šmilnošč, šud a prawdošč czini na šemi; pšchetož na tych mam ja špodobanje.“

Tych pať je wjele, kiž so w naschim czasu šami kšwala' někotry kšwali so šwojeho wšchitkeho naroda, — tajkeje kšwalby pať so wotaj, luby kšesczjijano! Někotry so hordži se šwojim bohastwom, so ma wjele kubľow, wjele hotowych pjenješ. To pať ty nječini, luba wutroba, hdyž je tebi Bóh tež kubľo a bohastwo wobradžil; — nje hordž so i nim, pšchetož wone je nje wobštajna wěz, kotryž móžesč loľko šhubicž. Šdžž pať šy kšudy a nimašch nicžo, i czimž by so kšwalicž mohł, budž špořojom, hdyž šy bohaty na Bocy a mašch jeho sa hnadneho Wótžaz; twój Jesuř je tebi bohastwa došč, pšchetož pšches šwój kšich je tebi tajki poklad dohřl, kiž je wšchšchi hačž njebjeřa a šemja, teho dla praj:

„Kšich Jesuřowy, czěrpjenje, Se moje wulke bohastwo!“

Něťoťi so kšwala šwojeje wulkeje czěscže, kať tamny hordy šaman šwojemu pšchecželštwu powjedasche krařnošč šwojeho bohastwa a kelko ma džecži a kať je kral jeho wulkeho mužaz scžiniť a so je posbėhnjeny wšche wjetřow a kralowych wotrocžkow. Tať tež powjedasche: „A kralowa Šřther njeje niťomu daťa i kralom k hoscžinje pšchicž kšiba mi a šym tež juřje i kralom k njej prošchěny.“ To bėšche prawe wulžycžinjenje a šamokšwalenje, kajkež móžesč hišće dženknišchi dženi šklyšćecž, hdyž šchto powjeda, kajtu wulku czěscž tam a jow wužiwa. Lubo wutroba, njech so tajki naduwať kšwali a wuřbėhuje; wón huřto wjazž pšchicžini, hačž je wěro a šebi wjetřchu czěscž pšchizpiva hačž šařkuži; kšwal so ty kšicha Křhřtuřoweho, w nim šmješch junu najkrařniřchu czěscž.

Druři so šařo kšwali šwojeje wulkeje nawjedžitoscže a wuczenošće a hordži so i rjanymi mudrymi šłowami, so mohł šebi myřlicž, so ma mudrošč w jeho šłowje templ, wón wě kóždemu něchťo poroľowacž, wšcho wón wě a rořymi — to je nje hańbicžima hordošč. Wotšaiť radščo w jednorym waschnju; hdyž šy něchťo nawuknyť, so i tym njeřhwal a nje hordž! Ty prajišch: W naschim czasu człowjeť do přědka njeřchindže, hdyž so do, přědka nječiččězi a so widžecž nje daj. Čži, kiž maja pravje wulku hubu a wulke wězž wot so czinja, dale pšchindu. — Ně, luba wutroba, nje daj so narěcžecž, to njeje pravje, hdyž chze Bóh tón Kņjes, so dyrbiřch do přědka pšchicž, wón twojeho hordženja njetřjeba. To móžesč wšchať potařacž, hačž šy k temu abo druhemu šchmanj, toľa pať dyrbiřch to tať czinicž, so by so i tym njeřhwalit a sa czěscžu njehladať. Čhžesč pať so kšwalicž, kšwal so, kať je so tebi hižo prajiť, teho kšichowaneho Jesuřa; pšchetož Jesuřa lubowacž je ľěpje, dňřli wšchitko wjedžecž.

(Potracžowanje.)

Ja wěřju do Jesom Křhřta.

Kņjeni, kotraž bėšche na kóždi žaľoštny wichor šobu pšchětraťa powjedasche duchownemu, kiž na wumóžěnu kóžž pšchindže: „Ach,

mój knježe, kajke wulke zohnowanje je tola, džeczo Bože bycž!" Wo tym ženje žiwischeho pschiklada wobhadol nješkum, hacž na mojej czornej fluzobnizy Lejne pschi poslednim wicherje. Jako bu kóž horje a dele mjetana a my šo bojachmy, so budze naš pschichodna žolma pózrjeć a w morju pohrjebacž, bėšče mi žakostnje wokoło wutrobny; ja tschepotach a bojach šo šmjercže a myšl, so budu nětko pschod Boha stupicž dyrbjecž, njemóžach snjesč. Moja Lejna pač žyle merna te mni stupi a praji: "Njebudžče šrudna, luba knjeni! Wobhadajče na Jesom Khrysta, wón morjo wobknježi. Gotujče šo na šmjercž." A jako šo potom k brjohaj pschiblizowachmy njemjedžo, hđže bėchmy, a dyrbjachmy šo kóždy wotomik bojecž, so mohła šo kóž na stalach do tyšaz kruchow rošbicž — ach! tehdom bėšče moja dušcha žyle bjes trošhta. Sa šo wumrjećža bojach. Sa njemėjach žaneho Boha a nadžije. A šašo bėšče moja Lejna, kiž te mni stupiwšchi praji:

"Njebojče šo, knjeni! Gladajče jeno na Jesom Khrysta!" Duž šebi kruzče pschewšach, šo chzu, hđžž šbožowni k brjohaj pschindžemy, ja tajke wobšbožajej wėru phtacž, kiž pod najwjetšimi strachotami wutrobu tač wyšoko posbėhuje.

To je šbóžna wėra — wėra do našcheho Knjesa Jesom Khrysta, kiž naš wobšbožuje a trošhtuje we wschitkich czėžtotach a nam dawa tež š mėrom šmjercži napschecžiwu hladacž. Masch ju, luby kschecžijano?

Kak je Oberlin š lenimi proscherymi czinił?

Oberlin bė farač w Kamjentnym dole w Elsašu a je muž byl po Božej wutrobje. Wón mėjšche šmilnu dušchu ša khdub lud a je mėnił, šprawne myšle na ruzny a šprawny pót we woblicžu šu prawa czėšna phtcha ša człowške džeczo. A šchtož njeje nicžo wo tym wjedzecž chzyl, ale radšcho šo kormicž wot czėžteje próžy druhich, temu je je wón prawje šapyrił. Tak je Bóh jeho wojowanju pschecžiwu lenjošči a njerobže w jeho wošadže dohycže dač. Tam bėchu drje tež khdubži ludžo widžecž, ale lucži džėlawi a žani proschery. Czim wjazny proscherym pač pschikhadžšche š druhich wšow do Kamjentneho doła. Šdžžž nětk człowjek pschindže, khipry a šlaby a khorowaty abo se šchėdziwymi wošobami, na kotrymiž bė widžecž, šo njemóže wjazny abo šo hišcže njemóže džėlacž, a šwoju tschepotazu ruku se šdychowanjom wupchėštrje, šo bychu jemu Bože dla něšchto do njeje poškžili, hewak by kóž wšak — tajki džėšche kóždy ras trošchtowanj a wobharjeny wot Oberlinowch durjow. Šdžžž pač jedyn pschindže w šylnych lėtach, se štrowymi stawami a š možnymi kšecžemi a klapasche š proschėřškim mėchom wo durje, teho šo Oberlin woprascha: "Luby pschecželo, czeho dla njedžėšach?" A hđžž proschėřski mėch wotmolwi: "Džėla njenamačam", wjedžšche Oberlin bėřny radu a šnapschecžiwu: "Nutz, mój luby, džėla je došcž; nutštach w dworje leži hromada kamjenjom, pschimaj ša nje a šnosč je tam, hđžž čzi praju, potom dyrbišch mšdu dostacž."

Alle hlaj, najhuščišcho, hđžž hišcže hotowy njebė š teile rėcžu, dha šo lenje proschėřške mėchi wróczichu a džėchu š pohmurjėnym woblicžom šwój pucž, dofelž dyrbi šo jedyn pschi noschenju kamjenjom kšilecž a to je kšikala wėž. Woni šo dale w Kamjentnym dole widžecž njedachu. Ženož nětkš bėchu šwólniwi, šebi w pocže šwojeho woblicža jačmožinu šaškuzicž. Nětk šrosym: Kamjenje w Oberlinowym dworje šu kamjenje šphtowanja byše; na nich dyrbjšche šo luboščž k džėku abo lenjoščž proscherym wupokacž. A wone buchu tež ša wjele lenikom a šwušnjnych proscherym kamjenje postorka a jich šamšneje hanby, ša někotrych pač tež drohe kamjenje; pschetož šaškuzena mšda škóždi džerje a pohnuje wutrobu, dale phtacž a myšlicž, hđže a tak šo dale — niz na proschėřškich pucžach, ale na prawych pucžach pilneho wžėla kruh kšleba šaškuzicž hodži.

Ša tebję pač, mój luby czitarjo, dyrbja to kamjenje wopomnjecža bycž, šo po czėle šylneho proscheryja hišcže njepodpjeracž w jeho hrėchu, ale na to myšlicž, tak šaškuzi jačmožinu, kotruž ša njeho masch, se šwojim džėlom. Pschetož to je ta najlėpscha a najdušchnišcha jačmožina, hđžž człowjeka š jeho lenjošče wumóžšch. Šchtož pač njecha džėlacž, tón tež njekmė jėšcž. — Ša pač njemėnju, šo dyrbišch něšchto dohycacž š tajkim proscherym džėlom, ale wón dyrbi dohycł mėcz w tym, šo ša tebję, jeho dobroczėla něšchto czini. —

A hđžž w pschikłowje rėka: Džėlacžer je šwojeje mšdy hódny, dha je wobrocžu a potom rėka škote šłowo: Mšda je šwojeho džėla hódna. Tónle šchpruch dyrbi lenjemu proschenju šchiju škamacž.

Na železnizy.

Ša Šhorjelzom k ranju w Šchlesynškej je wjele hrodow š rjanymi šahrodami abo parkami. W jėnym tajkim parku pschi hrabinskim hrodže njenadžžny wuhladamy, czehož je nam džiw. Wjenujžny mješ hordošnymi šchtomami je derje plahowanj trawnik, šwėru potrijėny, duž tač wubjėrny šo šelenjatny, šo šo šyboli pschėřšchitke šeleniny. To je džiwne, šo na nim nicžo druge drohe njeje, kšiba kšėtry kėřk, a to niz žaneje wošebnošcže, ale našchje ponijneje wjėrby. Na tym kėřku wiša bėla marmorowa tašla pschitwjerdzėna, a na njeje je škote pišmo.

Šdžžž tam žusy knježa pschikhadžėja, wóžži jich tón hrabja radny k temu kėřkej, wo nim šahorjėny powėdajo a Boha kšwalo. Šchtož wón jim roškładuje a šchtož kóždemu š radošnosčžu kšwali, ma šo tač:

"Ša a moja mandžėřka bėchmoj do daloka pola pomorškeho wuja na wophtanju, naju tehdy šchtyrilešne džowcžo šobu mėjo. Dofelž chzychmoj rucže domoj, wušwolichmoj parny czah, šo bychmoj škeršcho domoj pschikšchłoj. Naju holicžta, pschi wošowym wotnje štejo a šo šacžinjėnych duri džeržo, wješelešche šo, tak šo šchtomny, koliki a kšėřti nimo mikotaja. Mój pač mamoj nusne rošmolwjenje, tak šo jeje njepašemoj, dofelž po naju šdacžu trjeba njeje. Šako nahly blyšt šo durje, najškerje niz pschitwjerdzėne došcž, šamka pušchcža a to džeczo š woša šlecži, rucžišcho hacž šo bychmoj š ruku ša nim hrabnyčž mohłoj. Pschėřtróženaj š žylej šchiju wolašmoj, ale wošny pschėžo dale czėria. Šdže je naju lube džeczo, na šwėcže ša naju najwjetšchi Boži dar? Njejšku šnamo czėžte koleša pschėřšchje jeho wbohe štawcžki rošrėšajo hnač? Njeje šo to wbohe džeczo po wyšokim brjošny železnizy dele lecžo šarashko? Njeje nize brjoha we tym pschitrowje šo šatepiko?

Tajke štyščne praschėnja pschėłėtuja namaj mošhy jako žahle blyšt. Š žylej mozu wo to šnamjenidło torham, kotrež wjednišej pokaz dawa, šo dyrbi šo šastacž, dofelž je šo něšchto šnjeshožiko. Moja mandžėřka pač š woša wola š wótrym hłobom, š bėšym rubėžkom machotajo na czėř won. Šo by tola bože dla to žychnowanje šrosymjene bylo a tón wjednił šastak hnač! Kóždy wotomik je namaj dołhi czwilowanški czah. Ša šym tehdy nawušnył, šchto rėka, se štyškami Boha na pomoz wołacž. A tež moja knjeni je šo teho czasto wušnawala. Škóncžnje šasta czah. Wostajiwšchi wscheho, wuštocžimoj š woša — czah njech š nowa šašo hanja — a šo w škoku domoj nasad šchtož nohi njėku. A to je tak dołha šmuha czėrie, kotruž bėchmy wo to džeczo tschepotajo š wošom pschėlecžili. Bjes dycha a wujachlenaj bližimoj šo pokšes temu njeshožownemu mėřtnu, hđžžž bė namaj wutorhnjene džeczo wulecžiko. Tam šetka naju štražnik. A hlej, Boži džiw! Ša rucžku wón naju š Boha wumóžene džeczo wjedže, a te namaj šwješėlene napschecžiwu štafa, njech tež šylski hišcže š wóczkow roni.

Šchto by mohł se šłowami wupomjedacž kajke šejhrawanje namaj wutrobu jimašche? Na šemju šo klatnyšchi pod njebjom, šo tu mišocžiwemu šdžeržiczelej Bohu džakujemoj, kschimoj to š nowa wobradžene džeczo, pschėphtujo, hacž šo jemu žana šchoda njeje štafa. A hlej, nicžo! Šeno šuknicžka je rošdrjena, a lėwe licžko nadrapnjene. Dale žaneje šchody. Lubemu Bohu budžž wėczny horžy džak! Potom džėchmy k temu brjohaj na to mėřtno, hđžžž bė šo to njeshože štafo.

A šchto wuhladachmoj tudy? Tónle wjėřbowny, š brjoha wurošcženy kėřk. Š Božej wolu bėšche tón to pschilecžene džeczo š hačosami ša drascžicžku pschijal, a jemu njebė ani do kamjenjom ani do pschitrowa padnyčž dač. Tón štražnik bė wrėřchcžecž škšchak a šem pschibėhnymšchi, šastróžene džeczo š kėřka wšak. Šlajcže, tak je šnadny, šazpimany kėřk w Božej ruzny š wumóženjom byl. Šchto pač je, kiž njebny wušnal: Kajki je to wulki Boži džil? Šenu jenicžku krocžel bliže abo dale, pač na lėwy abo prawy boč, a hlej to džeczo budžšche do šmjercže šlecžiko bylo. Ša šym šebi potom tutu wjėřbu kupil, ju š teho brjoha wurycž a jow na najrjėřšchi trawnik šadžicž dač. Wobljecže, šchto na tej bėšej tašli šteji! To je mjeno naju džowki, kotruž je Bóh tón mišy šdžeržicžel š džiwno-móžnej ruku wumóhł. A šchto špodny teho mjena šteji, pokajuje wam džėri, na kotrymž je šo tutón džiw šak. Mójecze mi wėricž, tale njenahladna wjėřba je mi lubšcha, džžli wschitke najštrašnišche rostliny, kiž w žylnym šwėcže roštu. A hđžžž na nju hladam, je mi štajnje, jako by mi wo Božich džiwach přėdowala."